

فیروزه یا ترکونیز به معنای سنگ ترکی است. علت این نامگذاری آن است که فیروزه ایران از طریق ترکیه به اروپا صادر می‌شده است. فیروزه یکی از سنگهای قیمتی است که از عهد باستان در ایران شناخته شده. از کنیه بنیاد کاخ داریوش بزرگ در شوش معلوم می‌گردد که در آن تاریخ فیروزه (احسانین) نامیده می‌شد و از خوارزم برای تزئینات کاخ آورده شده بود.

فیروزه سنگ آرزوهای تمام پادشاهان ممالک از زمان کوروش داریوش کبیر است که به عنوان هدیه از طرف آنها به تمام سلاطین داده می‌شد.

در کشور ایتالیا از فیروزه آبی و صاف که به گوهر آبی معروف است به عنوان گران قیمت‌ترین جواهرات استفاده می‌شود.

علت رنگ آبی و سبز در فیروزه فیروزه یک فسفات آلومینیوم با سختی حدود ۶ واحد است. با این حال به طور قابل ملاحظه‌ای از کوآرتز نرم‌تر است. این کانی به طور طبیعی در طیف وسیعی از رنگ‌ها از آبی آسمانی روشن تا سبز خاکستری یافت می‌شود. فیروزه با رنگ آبی خوشرنگ بهترین کیفیت را دارا بوده و بسیار کمیاب است در حالی که رنگ سبز یا آبی کم‌رنگ که از ارزش کمی برخوردار است، فراوانی بیشتری دارد.

مشخصات فیروزه آبی فیروزه مرغوب دارای رنگ آبی سیر جلی پنبه و سختی بالابوده که افزایش رنگ سبز، پیردکی رنگ و وجود ناخالصی عواملی هستند که باعث کاهش کیفیت فیروزه می‌شوند.

به عنوان محصولی در مسیر تجارت راه ابریشم

فیروزه نیشابور جهانی می‌شود

سیده احسانی راد

یونسکو برده شد.

فیروزه و رنگ دلربای آن برای قرن‌ها همواره با بشر زندگی کرده و قدیمی‌ترین معدن دنیا با پیشینه بیش از ۵۵۰۰ سال به معادن فیروزه نیشابور برمی‌گردد.

هنر و صنعت فیروزه‌تراشی نیز از ۱۰۰۰ سال قبل در نتیجه فیروزه تراش‌های بازار مشهد وجود داشته و اسکلت یافت شده در شهر شادیاخ در منطقه قدیم نیشابور با کمربندی از فیروزه بر کمر نشانه دیگر از قدمت فیروزه در ایران است.

فیروزه یکی از رازهای مهم نیشابور است و فیروزه‌تراش خورده با اشکال پیکانی و مستطی طرفداران فراوانی دارد. فیروزه از نظر مذهبی نیز جزو ۵ احجار الکریمه است و احادیث خاصی در مورد استفاده آن وجود دارد و بعد از عقیق یعنی از نظر مذهبی بسیار اهمیت دارد. از زیبایی و اهمیت فیروزه ایران هر چه گفته و نوشته شود باز هم کم است، اما این سنگ زیبای خوش رنگ امسال در یونسکو در معرض قضاوت قرار می‌گیرد تا به عنوان یک میراث معنوی به ثبت جهانی برسد.

ثبت فیروزه تراشی از نظر جهانی جذابیت دارد

سید هادی احمدی مسئول مرکز مطالعات راه ابریشم پژوهشگاه میراث فرهنگی فیروزه تراشی را جزئی از پروژه مطالعات ثبت جهانی راه ابریشم بیان می‌کند و می‌گوید: پروژه راه ابریشم شامل آثار ملموس و ناملموس و طبیعی بوده که فیروزه به عنوان محصولی که در مسیر تجارت راه ابریشم با سایر تمدن‌ها قرار داشته و از محصولات منحصر به فرد و تک در دنیا شناخته می‌شود در قالب پرونده ثبت جهانی راه ابریشم به یونسکو برده شد. از بین ۱۰۰ موضوع در میراث معنوی فیروزه تراشی، چاپ کلاغهای، علوم و فنون ابریشم‌کشی و علوم و فنون راهپیمایی در عالم باستانی در ارتباط با راه ابریشم انتخاب شد که ۲ سال پیش پرونده فیروزه‌تراشی برای ثبت جهانی به

معاونت صنایع دستی مجوز گرفته است. بر اساس آمارها رقم صادرات فیروزه رقمی بالاست که ۸۰ درصد آن از مبادی رسمی صادر می‌شود.

فیروزه‌تراشی ارزآوری خوبی دارد

عبدالصمد رحیمی مقدم رئیس اتحادیه فیروزه و سنگ های قیمتی نیز در این باره گفت: فعالیت صنف فیروزه تراش و انتقال این صنعت از نیشابور به مشهد بعد از شهادت امام رضا(ع) اتفاق افتاد، از آن زمان به بعد فقط کار استخراج فیروزه از معادن انجام شده و فیروزه برای تراش به کارگاههای مشهد آورده می‌شود. در حال حاضر فیروزه استخراج شده توسط شرکت معدن کاری که توسط محلی‌ها اداره و تشکیل شده استخراج و برای تراش به مشهد منتقل می‌شود.

معمولا فیروزه دارای ناخالصی‌های بسیار زیادی است به طوری که از یک تن سنگ فیروزه استخراج شده ۲۰ تا ۳۰ کیلو فیروزه استحصال می‌شود که البته این باز بستگی به کیفیت سنگ فیروزه دارد و این مقدار کم و زیاد می‌شود. بعد از سنگ‌زدایی فیروزه برای تراش خوردن لکه تکه می‌شود که بعد از این مرحله تا یک‌هزار سنگ باز می‌شود تا زائده‌های آن خارج شود بعد به مرحله خوب تراشیدن می‌رسد که دامنه فیروزه چاک می‌خورد تا شکل حقیقی آن مشخص شود. در این مرحله فیروزه بر سر چوب جسنباده و برای گرفتن موج‌های آن بر روی چرخ غلطانده می‌شود.

در این مرحله برای اینکه موج‌های ظریف نیز گرفته شود توسط سباده‌ها ۳ تا ۴ دست زده می‌شود، در مرحله پرداخت نهایی فیروزه بید زده شده و پالایش می‌شود و پودر قلع یا دایموند برای پرداخت نهایی می‌شود به طوری که می‌توان عکس خود را روی آن دید. کیفیت فیروزه از ۵ هزار تومان تا ۵۰ میلیون تومان متغیر است و نمی‌توان دو فیروزه نیشابور پیدا کرد که از نظر کیفیت و قیمت یکسان باشد.

فیروزه تراشی از جمله حرفه‌هایی است که از برزی نادر ولی ارزآوری خوبی دارد و اشتغالزایی آن نسبت به سنگ‌های دیگر بالاتر است.

هر چند که فیروزه‌تراشی در مرحله جهانی شدن است اما ۳ سال است که فیروزه‌تراشان فیروزه‌های برای تراش دریافت نکرده‌اند زیرا به دلیل فعالیت بخش خصوصی در معادن فیروزه بر سر قیمت آن به توافق نرسیدیم. اما با این حال قرار است هفته آینده ۱۲ تن فیروزه برای تراش در بین صنف فیروزه‌تراش توزیع شود.

این باره می‌گوید: فیروزه شهر فیروزه به لحاظ قیمت و کیفیت گران ترین قیمت و بهترین کیفیت را دارد و این سنگ به لحاظ بسیاری از شاخص‌ها در مقایسه با سنگ‌های دیگر خیلی حرف دارد.

هر چند که فیروزه در افغانستان، مصر، آمریکا و چین نیز وجود دارد اما فیروزه‌تراشی به دلیل اصلت منطقه‌ای جزو رشته‌های مزیت‌دار به حساب می‌آید که هم به عنوان یک کالای متبرک جذاب داشته و هم به دلیل استحباب، سنگ موجهی در بین سنگ‌های دیگر به حساب می‌آید.

بیشتر کارگاه‌های فیروزه‌تراشی در بازار رضا و شهر مشهد متمرکز است و ۲ هزار نفر به طور مستقیم و غیرمستقیم در این حرفه مشغول به کار هستند. این سنگ جزو اقلام صادراتی مهم نیز به شمار می‌آید و بیشتر به کشورهای حوزه خلیج فارس و آسیای شرقی صادر می‌شود.

فراوری فیروزه منحصر به فیروزه تراشی نمی‌شود

محمد جواد پیش بینی دبیر کانون هماهنگی دانش و صنعت فیروزه نیز در سال می‌توان استخراج کرد. فراوری فیروزه منحصر به فیروزه تراشی نمی‌شود و اگر شرایط اقتصادی فراهم شود خیلی کارهای هنری می‌توان با فیروزه انجام داد و ارزش افزوده بیشتری از فراوری آن بدست آورد. ما در زمینه کارهای هنری با فیروزه در ابتدای کار هستیم و فقط شرایط اقتصادی اجازه توسعه به این حرفه را

فیروزه‌تراشی در مرحله جهانی شدن است اما ۳ سال است که فیروزه‌تراشان برای تراش دریافت نکرده‌اند

جدول سودوکو ۱۳۱۸

ارقام ۱ تا ۹ را طوری در خانه‌های سفید قرار دهید که هر رقم در سطرها، ستون‌ها و مربع‌های کوچک ۳ در ۳ یکبار دیده شود

آسان

۳	۷	۵			
۹	۵	۳	۱		
		۲			
۲			۶	۷	
۸	۹	۲		۴	۵
			۸	۵	
۴					۸
				۹	۱
					۶
					۷
					۹
۷			۳		

متوسط

		۹	۸	۲	۴
			۶		۹
۳	۲		۴		
					۱
				۱	۸
					۶
۴					۳
		۷	۶	۵	
		۱			۹
				۴	
				۷	
			۳		
			۷	۹	۶
			۷		

سخت

۷	۵	۸	۶	۱	۵	۸	۳			
۶	۳	۷	۸	۱	۵	۶	۲			
۸	۵	۱	۳	۸	۷	۲	۹			
۸	۱	۵	۷	۳	۶	۱	۸			
۳	۶	۵	۸	۱	۷	۲	۹			
۸	۱	۷	۵	۳	۸	۲	۹			
۱	۸	۳	۶	۵	۷	۲	۹			
۳	۷	۸	۱	۵	۶	۲	۹			
۵	۳	۷	۸	۱	۵	۶	۲			
۸	۱	۷	۵	۳	۸	۲	۹			
۳	۷	۸	۱	۵	۶	۲	۹			
۵	۳	۷	۸	۱	۵	۶	۲			
۸	۱	۷	۵	۳	۸	۲	۹			
۳	۷	۸	۱	۵	۶	۲	۹			
۵	۳	۷	۸	۱	۵	۶	۲			

هزار سال تاریخ اسفراین در شهر بلقیس جا خوش کرده است

شهر بلقیس از بقایای شهر کهن اسفراین در خراسان شمالی بوده که بیش از هزار سال تاریخ اسفراین را در دل خود جای داده است.

علی اکبر وحدتی معاون میراث فرهنگی خراسان شمالی درباره این شهر می‌گوید: این شهر از سده‌های نخستین اسلام شکل گرفته و تا پایان دوره صفوی و اوایل قاجار زندگی در آن جریان داشته و به عبارتی شهر بلقیس شرایط و ویژگی‌های کامل یک شهر اسلامی را داراست و از بخش‌های مختلف شامل ارگ، شارسنان و تاسیسات مختلف شهری چون بازار و مسجد برخوردار است. ارگ شهر بلقیس مهم‌ترین و شاخص‌ترین اثر این مجموعه باستانی است که از آن می‌توان به عنوان یکی از بزرگترین سازه‌های خشتی در ایران نام برد. این سازه بزرگ خشتی و چینه‌ای وسعتی حدود ۵۱ هزار مترمربع دارد که زمانی ۲۹ برج در اندازه‌های متفاوت حفاظت از آن را به عهده داشته‌اند. در اطراف ارگ یک خندق وسیع وجود دارد که نفوذ ناپذیری قلعه را دشوارتر ساخته است.

شهر بلقیس از بقایای شهر کهن اسفراین در خراسان شمالی بوده که بیش از هزار سال تاریخ اسفراین را در دل خود جای داده است. علی اکبر وحدتی معاون میراث فرهنگی خراسان شمالی درباره این شهر می‌گوید: این شهر از سده‌های نخستین اسلام شکل گرفته و تا پایان دوره صفوی و اوایل قاجار زندگی در آن جریان داشته و به عبارتی شهر بلقیس شرایط و ویژگی‌های کامل یک شهر اسلامی را داراست و از بخش‌های مختلف شامل ارگ، شارسنان و تاسیسات مختلف شهری چون بازار و مسجد برخوردار است. ارگ شهر بلقیس مهم‌ترین و شاخص‌ترین اثر این مجموعه باستانی است که از آن می‌توان به عنوان یکی از بزرگترین سازه‌های خشتی در ایران نام برد. این سازه بزرگ خشتی و چینه‌ای وسعتی حدود ۵۱ هزار مترمربع دارد که زمانی ۲۹ برج در اندازه‌های متفاوت حفاظت از آن را به عهده داشته‌اند. در اطراف ارگ یک خندق وسیع وجود دارد که نفوذ ناپذیری قلعه را دشوارتر ساخته است.

شهر بلقیس از بقایای شهر کهن اسفراین در خراسان شمالی بوده که بیش از هزار سال تاریخ اسفراین را در دل خود جای داده است. علی اکبر وحدتی معاون میراث فرهنگی خراسان شمالی درباره این شهر می‌گوید: این شهر از سده‌های نخستین اسلام شکل گرفته و تا پایان دوره صفوی و اوایل قاجار زندگی در آن جریان داشته و به عبارتی شهر بلقیس شرایط و ویژگی‌های کامل یک شهر اسلامی را داراست و از بخش‌های مختلف شامل ارگ، شارسنان و تاسیسات مختلف شهری چون بازار و مسجد برخوردار است. ارگ شهر بلقیس مهم‌ترین و شاخص‌ترین اثر این مجموعه باستانی است که از آن می‌توان به عنوان یکی از بزرگترین سازه‌های خشتی در ایران نام برد. این سازه بزرگ خشتی و چینه‌ای وسعتی حدود ۵۱ هزار مترمربع دارد که زمانی ۲۹ برج در اندازه‌های متفاوت حفاظت از آن را به عهده داشته‌اند. در اطراف ارگ یک خندق وسیع وجود دارد که نفوذ ناپذیری قلعه را دشوارتر ساخته است.

قرآن تاریخی کانی مشکان در ویتترین حفاظتی هوشمند قرار گرفت

میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان برای حفاظت و نگهداری این قرآن نفیس و تاریخی اقدام به ساخت ویتترین کرده تا از سواستفاده افراد سودجو به میراث ماندگار استان جلوگیری شود. فرهاد میمنت آبادی افزود: قدمت این قرآن تاریخی و نفیس ۷۰۰ ساله بوده و نوع خط آن نسخ، زمان کتابت آن دوره تیموریان (قرن ۸) و تعداد صفحات آن ۳۱۲ ورق است. میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان برای حفاظت و نگهداری این قرآن نفیس و تاریخی اقدام به ساخت ویتترین کرده تا از سواستفاده افراد سودجو به میراث ماندگار استان جلوگیری شود. فرهاد میمنت آبادی افزود: قدمت این قرآن تاریخی و نفیس ۷۰۰ ساله بوده و نوع خط آن نسخ، زمان کتابت آن دوره تیموریان (قرن ۸) و تعداد صفحات آن ۳۱۲ ورق است.

خبر